

Asia: VN/16546/2022

Itäisen Suomen elinvoimaa vahvistavien toimenpiteiden selvittäminen

Näkemykset itäisen Suomen elinvoimasta

1. Mitkä ovat merkittävimmät muutokset toimintaympäristössäsi sodan alkamisen jälkeen? (mikäli mahdollista perustele esim. tilastotiedoin ja tutkimusten valossa)

Kymenlaaksolla on pitkä perinne hyviä tuloksia tuottaneesta ennakoinnista ja skenaariotyöstä. Tänä keväänä ja alkukesällä olemme laatineet yhteisen tilannekuvan Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen vaikutuksista. Ennen kesälomakautta käynnistimme pidemmän aikajänteen kehitysvaihtoehtojen skenaarioiden kuvauksen.

Ennakointi- ja skenaariotyöhön ovat osallistuneet Kymenlaakson liiton kanssa yhdessä laajasti alueen keskeisten kärkiyritysten, elinkeinoelämän järjestöjen, julkishallinnon sekä koulutus- ja TKI-sektorin edustajat. Sidosryhmille on tehty kysely Ukrainan sodan vaikutuksista Kymenlaaksoon ja järjestetty työpaja, jossa jalostettiin tilannekuvaa.

Monialainen työryhmä koordinoi työtä.

Sota on johtanut globaalisti mm.

1. pakotteisiin ja vastapakotteisiin
2. Venäjän ja EU:n välisen rajan lähes täydelliseen sulkeutumiseen
3. venäläisen fossiilienergian käytön vähenemiseen ja jatkossa jopa loppumiseen ainakin länsimaissa
4. energian, raaka-aineiden, lannoitteiden ja elintarvikkeiden saatavuus- ja hintaongelmiin
5. Komponenttien ja puolijohteiden saatavuus- ja hintaongelmiin
6. rakennusmateriaalien kallistumiseen

7. Suomen ja Ruotsin NATO-prosessiin

Vaikutukset Kymenlaaksoon

Kymenlaakso on teollisuus-, logistiikka- ja rajamaakunta, jolla on sekä maa- että merirajaa. Tilannekuvan pohjalta on tunnistettu merkittävimmät vaikutukset alueeseen. Liitteeksi on kerätty tilannekuvan muodostumista tukevia tilastoja (tilastot ja taustat).

Metsä- ja biojalostusteollisuudella on rakennemuutoksesta huolimatta edelleen keskeinen merkitys etenkin bkt:n muodostumiseen. Alan uudistuminen oli hyvässä vauhdissa ennen Covid-pandemiaa ja Ukrainan sotaa. Molemmat kriisit heijastuivat voimakkaasti myös alueen teollisuutta ja koko Suomen kuljetuksia palvelevaan logistiikkasektoriin sekä pk-yrityksiin.

Lähes kaikki logistinen toiminta ja yhteistyö Venäjän kanssa uhkaa loppua. Tästä voi kehittyä pitkäaikainenkin tilanne.

Suomi on ”logistinen saari”. Muuallekin kuin Venäjälle suuntautuva ulkomaankauppa ja ihmisten kansainvälinen liikkuminen on vaarassa vaikeutua. Meri- ja ilmaliikenne voivat kohdata erilaista häirintää. Tämä tarkoittaa vaihtoehtojen väylien ja reittien merkityksen kasvamista. Myös itäistä ja kaakkoista Suomea palvelevien rautatie- ja kumipyöräväylien kehittäminen ja ylläpito nousee tärkeäksi. Esimerkkinä tästä ovat VT15 ja Kouvola-Kotka rautatie satamiin asti. Nämä korostuvat entisestään Saimaan kanavan liikenteen loppuessa.

Raaka-aineiden ja energian saatavuudesta ja hinnasta riippuvainen teollisuus kohtaa suuria vaikeuksia ja maariski on vaarassa kasvaa. Polttoaineiden hintakehitys vaikeuttaa myös pitkien kuljetus-, työ- ja asiointiyhteyksien hoitamista. Toisaalta tilanne nopeuttaa energia- alan uudistumista ja vihreä siirtyminen kiihtyy. Näissä molemmissa kaakkoinen Suomi on monella tavalla edelläkävijä. Energian tuotannossa ja varastoinnissa on hyödynnettävä uudet mahdollisuudet. Akku- ja vetyklusterit kehittyvät, mutta puolustusvoimat estävät nykyteknologiaan nojaavan tuulivoimatuotannon kehittämisen vedoten tutkavaikutuksiin.

Tämän vuoksi estyy yli 200 turbiinin rakentaminen.

Uhkaava ruokakriisi vaikuttaa myös Suomessa. Huoltovarmuus ja elintarvikeomavaraisuus nousevat keskiöön. Kymenlaaksossa on merkittävää elintarviketuotantoa, jonka kehittämissuunnitelmia valmistellaan.

Korkeakoulu- ja TKI-sektorilla sekä ammatillisessa koulutuksessa on löydettävä uudet yhteistyökumppanit ja helpotettava osaajapulaa keskeisillä aloilla. Ukrainan tuleva jälleenrakentaminen avaa monenlaisia mahdollisuuksia teollisuuden ja rakennusalan lisäksi myös koulutusviennille. Menestyvän Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ohella tarvitaan vahvempaa yliopistotoimintaa, jota koordinoimaan tulee perustaa yliopistokeskus.

2. Mistä löytyvät itäisen Suomen uudet elinvoiman lähteet?

Edellä on kuvattu tilannekuvaa, toimintaympäristön muutoksia ja niistä johtuvia kehittymismahdollisuuksia. Uutta elinvoimaa Kymenlaaksoon ja koko itäiseen Suomeen saadaan sovittamalla mahdollisuudet Kymenlaakson älykkään erikoistumisen strategiaan.
<https://www.kymenlaakso.fi/maakunnan-kehittaminen/alykkaan-erikoistumisen-strategia>

Älykkään erikoistumisen strategia päivitettiin vuoden 2021 alussa ja on siis varsin tuore. Strategisia kärkivalintoja strategiakaudella 2021–2025 ovat:

- Älykäs ja vihreä logistiikka (logistiikkakärki)
- Uusiutuvat materiaalit ja energia (bio- ja kiertotalouskärki)
- Datatalous, kyberturvallisuus sekä pelillisuus (digitalouskärki)

Liitteenä olevassa diasetissä on kuvattu Kymenlaakson kärkihankkeet, jotka pohjautuvat ÄES-kärkien ja uusien mahdollisuuksien yhdistämiseen.

Tärkeimmät elinvoiman lähteet ovat:

- A. Toimivat logistiset väylät, järjestelmät ja osaaminen
- VT15:n parantamisen välitön aloittaminen (Kymenlaakson kärkihanke)
 - Kouvola – HaminaKotka satama ratayhteyden parantaminen
 - HaminaKotka sataman toimintaedellytysten parantaminen
 - Kouvola RRT:n ja kotimaan rautatierahtiliikenteen kehittäminen

- Helsinki East Aerodrome ja lentokenttäverkoston kehittäminen
 - Itäisten ratayhteyksien parantaminen ja itärata
- B. Bio- ja kiertotalousosaaminen
- Yrityshankkeet
 - Kymenlaakson akkuklusteri
 - Merivedestä prosessivettä
 - Hyötyvirran kiertotalousekosysteemi
 - Biosampo
 - FOOD EAST
- C. Digitalous sekä edellisiä tukevat osaaminen ja matkailun kehittäminen
- yliopistokeskuksen perustaminen ja professuurien rahoitus
 - Kantasatamasta osaamistalouden ja turvallisuuden ekosysteemi
 - Kymenlaakson matkailuhankkeet

3. Esittele kolme vaikuttavinta ratkaisua perusteluineen itäisen Suomen elinvoiman lisäämiseksi

Perustelut on esitetty edellä ja liitteenä olevassa diasetissä.

- I. Itäisen Suomen logistiikkaa palveleva yhteysväli Kouvola – HaminaKotka Satama
- VT15:n kunnostaminen, rautatieyhteyden parantaminen, sataman ja RRT:n kehittämishankkeet
- II. Yliopistoyhteydet ja TKI-toiminnan vahvistaminen
- Kymenlaakson yliopistokeskus, maisterikoulutus ja tutkimusprofessori yhteistyössä Xamkin kanssa

- Kotkan Kantasataman osaaminen ja turvallisuus
 - Kouvolan FOODEAST bio- ja elintarvikealan laboratorio ja osaaminen ym.
- III. Erityistalousalue, regulaatio ja erityistoimenpiteet
- Kymenlaakso osaksi mahdollista erityistalousaluetta
 - Kansallisten ja EU:n tukien uudelleenkohdentaminen Kaakkois-Suomea painottaen
 - Interreg NEXT -rahoitus siirrettävä ITI:nä osaksi Uudistuva ja osaava Suomi 21–27 ohjelmaa
 - Puitelainsäädäntö alueellisten kokeilujen mahdollistamiseksi
 - Veroihin ja maksuihin liittyvät helpotukset
 - Luvitusten helpottaminen
 - Valtiolle kokonaisnäkemys itäisen Suomen alueidenkäytön ohjaukseen

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Saate_Kouvolan kaupungin lausunto Työ- ja elinkeinoministeriölle 12.7.2022.pdf](#)

[Kaakon paketti_diat 5.7.2022.pdf](#)

[Kaakon paketti_tilastot ja taustat 5.7.2022.pdf](#)

Tommiska Katja
Kouvolan kaupunki